

MÄÄRUS

11. oktoober 2016 nr 1-3/44

Eesti Kunstiakadeemia põhikirja punkti 16.16 alapunkti 14 alusel Eesti Kunstiakadeemia nõukogu määrab:

1. Kinnitada „Eesti Kunstiakadeemia intellektuaalomandi käsitlemise kord. Õppetöö käigus loodud teoste autoriõiguste kuuluvus, teostamine ja varaliste õiguste käsutamine“ lisatud redaktsioonis.
2. Tunnistada käesoleva määruse jõustumise hetkest kehtetuks nõukogu 13.06.2005 määrusega nr 14 kinnitatud dokument „Eesti Kunstiakadeemia intellektuaalomandi haldamise kord“ ja nõukogu 26.08.2003 määrusega nr 9 kinnitatud dokument „Õppetöö käigus loodud teoste autoriõiguste kuuluvus ja autoriõiguste teostamine“.

aja

Roll

Karin Gross
Nõukogu sekretär

1. Kõik struktuuriüksused
2. Üliõpilased
3. [www.artun.ee/akadeemia/ametlik teave/õigusaktid/](http://www.artun.ee/akadeemia/ametlik_teave/õigusaktid/)

Eesti Kunstiakadeemia intellektuaalomandi käsitlemise kord. Õppetöö käigus loodud teoste autoriõiguste kuuluvus, teostamine ja varaliste õiguste käsutamine

1. Üldsätted

1.1. Käesolev kord ühendab endas ja asendab Eesti Kunstiakadeemia (edaspidi **akadeemia**) nõukogu 13.06.2005 määrusega nr 14 kinnitatud dokumendi „Eesti Kunstiakadeemia intellektuaalomandi haldamise kord“ ja nõukogu 26.08.2003 määrusega nr 9 kinnitatud dokumendi „Õppetöö käigus loodud teoste autoriõiguste kuuluvus ja autoriõiguste teostamine“.

1.2. Käesolevas korras sätestatud reeglistik määrab kindlaks intellektuaalomandi õiguste käsitlemise põhimõtted akadeemias ning selgitab õppetöö käigus õppejõudude ja üliõpilaste poolt loodud teoste autoriõiguste kuuluvust, õiguste teostamise ja varaliste õiguste käsutamise korda. Käesolevas korras reguleerimata küsimustes lähtutakse õigusaktidest ja heast tavast.

2. Intellektuaalomandi tekkimine ja subjektid

2.1. Intellektuaalomand tekib käesoleva korra punktis 2.2. nimetatud isikute loometegevuse tulemusel. Intellektuaalomandi loojat nimetatakse korras autoriks.

2.2. Intellektuaalomandi õiguse subjektideks akadeemias on selle liikmeskond - töötajad (sh õppejõud, teadus- jt töötajad) ja üliõpilased ning akadeemias võlaõigusliku lepingu alusel õppetööd läbiviivad või muid teenuseid osutavad isikud.

3. Intellektuaalomandi õigusega kaitstavad õigused (objektid) Eesti Kunstiakadeemias.

3.1. Korraga kaitstavad objektid on teos, tähis, kujund, seade, meetod, info jms loomingulise tegevuse tulemus, millele tekib intellektuaalne omand.

3.2. Käesolevas korras peetakse silmas järgmisi intellektuaalomandi liike:

3.2.1. Autoriõigus (vt selgitusi käesoleva korra punktis 4. ja selle alapunktides) ja autoriõigusega kaasnevad õigused (sh andmebaasid ja arvutiprogrammid);

3.2.2. Tööstusomand: kaubamärgid, tööstusdisainlahendused, kasulikud mudelid ja patendid;

3.2.3. Oskusteave (*know-how*): eriteadmised, tehnoloogilised võtted, tootmissaladused ja muu teave, mis on seotud ärilistel eesmärkidel rakendatava intellektuaalse omandiga.

4. Autoriõigused, kuuluvus, teostamine ja käsutamine

4.1. Autoriõiguse sisuks on autoril teose loomisega tekkivad isiklikud ja varalised õigused.

4.1.1. **Isiklikud autoriõigused** on võõrandamatud ja kuuluvad teose autorile. Autori isiklikud õigused on:

1) õigus autorsusele – õigus esineda üldsuse ees teose loojana ja nõuda teose loomise tunnustamist teose autorsuse seostamise teel tema isiku ja nimega teose mis tahes kasutamisel;

2) õigus autorinimele – õigus otsustada, millisel viisil peab olema tähistatud autori nimi teose kasutamisel, kas autori kodanikunimega, autorimärgiga, varjunimega (pseudonüümiga) või ilma nimeta (anonüümselt);

- 3) õigus au ja väärikuse kaitsele – õigus vaidlustada mis tahes moonutusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, selle pealkirjas või autorinime tähistamises ning autorile või tema teosele antud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väärikust;
- 4) õigus teose puutumatusele – õigus teha ise või lubada teha teistel isikutel teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistuses mis tahes muudatusi ning õigus vaidlustada ilma autori nõusolekuta tehtud muudatusi;
- 5) õigus teose lisadele – õigus lubada lisada oma teosele teiste autorite teoseid (illustratsioone, eessõnasid, järelsõnasid, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms);
- 6) õigus teose avalikustamisele – õigus otsustada, millal teos on valmis üldsusele esitamiseks;
- 7) õigus teose täiendamisele – õigus oma avalikustatud teost täiendada ja parandada;
- 8) õigus teos tagasi võtta – õigus nõuda teose kasutamise lõpetamist;
- 9) õigus nõuda oma autorinime kõrvaldamist teoselt.

4.1.2. **Autori varalised õigused** on võõrandatavad ja kuuluvad autorile. Vastavalt autoriõiguse seadusele (AutÕS) kuulub varaliste õiguste omanikele õigus oma teost kasutada, lubada ja keelata oma teose samaviisilist kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose sellisest kasutamisest, välja arvatud AutÕS IV. peatükis ettenähtud juhud. Sealhulgas kuulub autorile õigus lubada ja keelata:

- 1) reprodutseerida oma teost (õigus teose reprodutseerimisele);
- 2) levitada oma teost või selle koopiaid (õigus teose levitamisele);
- 3) tõlkida oma teos (õigus teose tõlkimisele);
- 4) teha teosest kohandusi (adaptsioone), töötlusi (arranžeringuid) ja teisi töötlusi (õigus teose töötlemisele);
- 5) koostada ja välja anda oma teoste kogumikke ja süstematiseerida oma teoseid (õigus teoste kogumikele);
- 6) teost avalikult esitada kas elavas või tehniliselt vahendatud ettekandes (õigus avalikule esitamisele);
- 7) teost üldsusele näidata (õigus teose eksponeerimisele);
- 8) edastada teos raadio, televisiooni ja satelliidi kaudu ning taasedastada kaabellevivõrgu kaudu, samuti suunata teos üldsusele muude tehnikavahendite vahendusel, välja arvatud punktis 9 nimetatud viisil (õigus teose edastamisele);
- 9) teha teos üldsusele kättesaadavaks sellisel viisil, et isikud saavad teoseid kasutada nende poolt individuaalselt valitud kohas ja ajal (õigus teose üldsusele kättesaadavaks tegemisele);
- 10) teostada oma arhitektuurne projekt seaduses ettenähtud korras;
- 11) teostada oma disaini-, tarbekunstiteose jms projekt.

4.2. Kõigi töö ja sh õppetöö käigus töötajate, üliõpilaste või õppejõudude poolt loodud teoste mittevaralised autoriõigused kuuluvad selle teose loojale ehk autorile. Juhul, kui teose loomine on toimunud mitme isiku (nt üliõpilased, õppejõud) poolt ühiselt, siis kuuluvad isiklikud autoriõigused nendele isikutele ühiselt. Teose autori märkimine toimub selle looja(te) ehk autori(te) poolt.

4.3. Kõigi töö ja sh õppetöö käigus loodud teoste varalised õigused kuuluvad selle autori(te)le ja akadeemiale võrdsetes osades, arvestades käesolevas korras toodud erisusi, millest tulenevalt toimub ühiselt ka nende õiguste käsutamine (võõrandamine, kasutusse andmine).

4.4. Akadeemial on õigus õppetöö käigus loodud teoseid või nende reproduktsioone sõltumata teose liigist kasutada autori(te)le tasu maksmata ja ilma autori(te) eraldi nõusolekuta:

- 1) akadeemia tegevust tutvustavates materjalides: brošüürid, reklaammaterjalid, albumid jms;

- 2) õppevahendites;
- 3) õppetöö käigus näidismaterjalidena;
- 4) akadeemia nime all väljaantavates trükiteostes: kalendrid, raamatud jms;
- 5) akadeemia tegevuse tutvustamisel;
- 6) akadeemia poolt või akadeemia osalusel korraldatavatel näitustel.

4.5. Teose kasutamisel ja eksponeerimisel peab alati ära märkima teose autori(d) ning üliõpilaste puhul ka teose juhendaja, v.a juhul, kui juhendaja on avaldanud soovi, et teda teose juures ära ei märgitaks.

4.6. Teoste varaliste autoriõiguste teostamine muudel juhtudel kui punktis 4.4. toimub autori (te) ja akadeemia igakordsel kokkuleppel, mil lepitakse kokku teose kasutamise viis ja selle eest kolmandalt isikult tasu võtmine ning jaotamine.

4.7. Akadeemia tööülesannete täitmise, sh õppetöö käigus loodud teose varalised autoriõigused kuuluvad akadeemia, kui akadeemia ja autori vaheline leping ei sätesta teisiti, välja arvatud teadusartiklid, konverentsiettekanded- ja materjalid, mille puhul varaliste õiguste teostajaks on autor.

4.8. Õppejõudu loetakse üliõpilase poolt akadeemia õppetöös valminud teose ühis- või kaasautoriks, kui õppejõud osales teose loomisel oma otsese loomingulise tegevusega. Otseseks loominguliseks tegevuseks ei loeta üliõpilase konsulteerimist ja administratiivse juhtimise funktsiooni täitmist, teose redigeerimist, graafikute, skeemide jms joonestamist ja muud tehnilise abi osutamist.

4.9. Akadeemia initsiatiivil ja juhtimisel loodud kollektiivse teose (teatmeteos, ajaleht, ajakiri vms) autoriõigus kuulub akadeemia.

4.10. Akadeemia finantseerimisel ja juhtimisel (sh õppetöö käigus) loodud audiovisuaalse teose produtsent on akadeemia. Produtsent on varaliste õiguste kandja.

4.11. Akadeemia tööülesannete täitmisel loodud kogumiku varalised õigused kuuluvad akadeemia. Kogumiku koostamisel tuleb järgida akadeemia huve ja kogumikku võetud teoste autorite õigusi.

4.12. Autoril on õigus autoriõiguste ja tööstusomandi ärilisel eesmärgil kasutamisest saada õiglast tulu, mille suuruses ja omavahelises jaotamises lepivad autor ja akadeemia kokku töö- või muus nendevahelises lepingus.

4.13. Autorite kollektiivi, kus vähemalt üks isik on akadeemia liikmeskonda kuuluv akadeemia tööülesandeid täitev isik, õigused peavad olema sätestatud eraldi lepinguga. Väljastpoolt akadeemiat oleva autori varaliste õiguste kuuluvus lepitakse sellise autoriga eraldi kokku.

4.14. Juhul, kui akadeemia tellib autorilt autoriõigusega kaitstava teose, mille loomine ei ole otseselt seotud tööülesannete täitmisega, sõlmivad autor ja akadeemia sellekohase eraldi lepingu.

4.15. Juhul, kui akadeemia on teadus-ja arendustöö või muu tellimuse täitja, mille tulemusel luuakse autoriõigusega kaitstav teos, siis lepib akadeemia tellijaga kokku varaliste õiguste kasutamises ja/või käsutamises.

4.16. Kujutava kunsti teose autoril on õigus nõuda teose omanikult oma teosest koopia valmistamiseks juurdepääsu oma teose originaalile. Omaniku nõusolekul võib autor parandada, täiendada või muul viisil ümber töötada oma kujutava kunsti-, arhitektuuri-, tarbekunsti-, disaini- jms teost. Kujutava kunsti teose originaali edasimüümisel avalikul

enampakkumisel, kaubandus- või kunstiorganisatsioonide kaudu on teose autoril õigus õigusaktidega ettenähtud osale müügisummast.

5. Tööstusomandi kuuluvus ja käsitlemine

5.1. Tööstusomandi varaliste õiguste hulka kuulub muuhulgas õigus taotleda tööstusomandi registreerimist ja saada tööstusomandi omanikuks ja kasutada tööstusomandist tulenevaid õigusi ja keelata teistel isikutel nende õiguste kasutamise.

5.2. Tööstusomand kuulub akadeemiale, kui see on loodud lepinguliste kohustuste või tööülesannete täitmise käigus või kui materiaalse objekti finantseerimisel kasutati akadeemia rahalisi vahendeid ning tööstusomand on akadeemiale üle antud töö- või muu lepinguga. Akadeemiat loetakse tööstusomandi materiaalse objekti finantseerijaks, kui ta otseselt finantseerib tööstusomandi materiaalse objekti valmimist.

5.3. Kui tööstusomandi autoreid on mitu, siis lepitakse juba tööstusomandi kavandamise ettevalmistamisel kokku tööjaotus, varalised panused ja kulud ning tööstusomandi kuuluvus, kasutamine, tulu jms.

5.4. Autoril on õigus tööstusomandi ärilisel eesmärgil kasutamisest saada õiglast tulu, milles autor ja akadeemia lepivad kokku töö- või muus nendevahelises lepingus.

5.5. Juhul, kui akadeemia tellib autorilt tööstusomandi objekti, mille loomine ei ole otseselt seotud tööülesannete täitmisega sõlmivad autor ja akadeemia sellekohase eraldi lepingu.

5.6. Akadeemia tööstusomandiga seotud informatsioon on konfidentsiaalne kuni tööstusomandi õiguskaitse taotluse esitamiseni. Vajadusel sõlmitakse konfidentsiaalsuse tagamise leping.

6. Oskusteabe kuuluvus ja käsitlemine

6.1. Oskusteave kuulub akadeemiale ja on konfidentsiaalne. Oskusteabe avalikustamine on lubatud ainult rektori nõusolekul. Oskusteave muutub avalikuks peale intellektuaalomandi riiklikku registrisse kandmist.

7. Tulu Akadeemia intellektuaalomandi kasutusse andmisest

7.1. Akadeemia intellektuaalomand antakse kolmandate isikute kasutusse litsentsi alusel. Ärilisel (tulu saamise) eesmärgil kolmandatele isikutele antud litsentsitasud sätestatakse rektori korraldusega.

7.2. Litsentside väljastamisest saadud tulu jaotamisel lähtutakse üldreeglina nn Stanfordi mudelist, mille kohaselt autorite tulu moodustab 33% saadavast tulust, 33% kuulub akadeemiale ja 33% tööstusomandi kasutusõiguse müüjale. Enne Stanfordi mudeli alusel tulu jaotamist arvestatakse tulust maha kõik tööstusomandi õiguskaitse taotlemise, jõushoidmise ja kasutusse andmisega seotud dokumentaalselt tõestatud kulud ja kohustused

7.3. Punktis 7.2. nimetatud tulu jaotamisel võib teha erandeid, kusjuures akadeemiale jääv osa ei või olla alla 20%.

8. Omandiõigus intellektuaalomandi materiaalsele objektile

8.1. Omandiõigus intellektuaalomandi materiaalsele objektile kuulub akadeemiale, kui objekt valmistati akadeemia otsesel finantseerimisel. Varaliste õiguste teostamise viis määratakse kindlaks varaliste õiguste valdaja ja omaniku vahelise kokkuleppega.

8.2. Akadeemia omandiõiguse alusel kuuluv intellektuaalomandi materiaalne objekt säilitatakse akadeemia varahoidlas. Varahoidlas säilitatava teose kasutamine sätestatakse varahoidla eeskirjaga.

9. Intellektuaalomandi õiguste tähistamine ja kasutamine

9.1. Akadeemia tööülesannete täitmise, sh õppetöö käigus loodud intellektuaalomand peab võimalusel olema tähistatud autori ja akadeemia nimega (pikalt väljakirjutatuna või lühendiga EKA). Teatud üksikjuhtumitel, kui on vajalik varaliste õiguste kasutamist piirata (õigus teost reprodutseerida, levitada jms) peab objektile olema viide, et varalisi õigusi tohib kasutada ainult akadeemia nõusolekul.

9.2. Akadeemia tööülesannete täitmiseks ja seaduses sätestatud juhtudel (hariduslikud, teaduslikud jms eesmärgid) ei ole akadeemia intellektuaalomandi kasutamiseks vaja luba küsida.

9.3. Akadeemial on õigus üliõpilaste teoseid kasutada autori nõusolekuta ja tasu maksmiseta õppe- või teaduslikel eesmärkidel nende eesmärkidega motiveeritud mahus ja tingimustel, et selline kasutamine ei taotle ärilisi eesmärke. Akadeemial ehk akadeemia töötajal, õppejõul jt akadeemia ülesandeid täitvatel isikutel on kohustus näidata teose kasutamisel ära selle autoriks oleva üliõpilase nimi (mitme autori puhul kõikide autorite nimed), teose nimetus, pealkiri ning avaldamisallikas. Muud akadeemia õigused ja kohustused tulevad seadusest.

9.4. Õppejõu ja üliõpilase teose ühis- või kaasautorluse puhul reguleerib üliõpilase ja õppejõu vahelist suhet leping või seadus. Õppejõu ja üliõpilase ühis- või kaasautorlusega teose üheks varaliste õiguste kandjaks on akadeemia, millele kanduvad töölepingust tulenevalt automaatselt üle tema töötajateks olevate autorite varalised õigused. Akadeemia tehingupartneriteks olevate autorite varalised õigused kanduvad akadeemia üle lepingute alusel, milles õiguste üleminek on sätestatud.

9.5. Väljaspool akadeemia töökohustuste täitmist peab intellektuaalomandi objekti kasutamiseks küsima loa (võtma litsentsi) autorilt/omanikult ja leppima kokku varaliste õiguste teostajaga. Objekti kasutamise tingimused (tulu, territoorium jne) lepatakse eraldi kokku. Loa (suulise või kirjaliku) objekti kasutamiseks annab akadeemia rektor või teaduskonna dekaan. Kirjalik luba objekti kasutamiseks peab olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Intellektuaalomand antakse kolmanda isiku kasutusse litsentsilepingu alusel.

10. Intellektuaalomandi registreerimine

10.1. Akadeemia tööülesannete täitmise käigus loodud intellektuaalomand registreeritakse vastavas riiklikus registris käesolevas korras sätestatud alustel ja tingimustel.

10.2. Intellektuaalomandi objekti registrisse kandmise vajaduse otsustab rektor teaduskonna dekaani ettepaneku alusel.

10.3. Autoriõigusega kaitstud teos registreeritakse vajadusel akadeemia intellektuaalomandi registris.

10.4. Tööstusomand peab olema akadeemia nimele registreeritud Eesti Patendiameti vastavas registris juhul kui tööstusomand võetakse tööstuslikult kasutusele. Tööstuslikult kasutamise all mõistetakse juhtumeid, kui akadeemia või kolmas isik vastava litsentsi alusel hakkab akadeemia tööstusomandit kasutama ärilistel eesmärkidel.

11. Õiguste teostamine heas usus, kaitse ja vaidlused

11.1. Akadeemia ja autor teostavad oma õigusi ja täidavad kohustusi heas usus ja keelatud on kahju tekitamine teisele isikule.

11.2. Akadeemia kaitseb käesolevas korras silmas peetavaid intellektuaalomandi õigusi mõistlike kättesadavate vahenditega kõigi kolmandate isikute väärkasutuse eest.

11.3. Käesolevas korras silmas peetavate intellektuaalomandi õiguste teostamisega seotud vaidluste lahendamiseks moodustab rektor *ad hoc* kolmeliikmelise komisjoni, mille otsusega mittenõustumisel on vaidleval poolel õigus pöörduda Harju Maakohtusse.

11.4. Punktis 11.3. sätestatud korras moodustatud komisjoni ülesandeks on vaadata vaidluse asjaolud võimalikult erapooletult läbi, püüda vaidlevaid pooli lepitada ning lisaks sellele anda akadeemiale soovitusi autoriõiguste kuuluvuse ja käsutamise regulatsioonide täpsustamiseks ja muutmiseks.